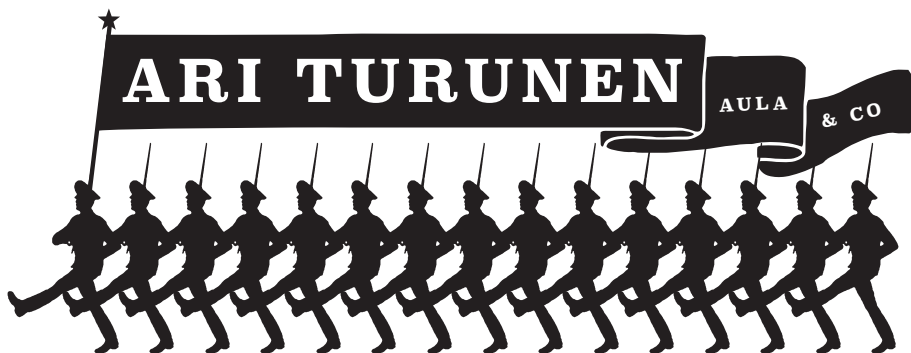

TEETTE NIIN KUIN MINÄ SANON

POMOTTAJAT KESKUUDESSAMME

ISBN 978-952-364-236-2

© Ari Turunen ja Kustannusosakeyhtiö Aula & Co, 2022

Kansi: Mika Tuominen

Taitto: Noora Karlsson

Kuvitus: Lasse Rantanen

Paino: Tallinna Raamatutrükikoda

Kustannusosakeyhtiö Aula & Co

Eerikinkatu 36, 00180 Helsinki

aulakustannus.fi

SAATTEEKSI

Minua on aina ihmetyttänyt se, millä oikeudella jotkut katsovat olevansa oikeutettuja puuttumaan ja päättämään toisten puolesta, miten heidän pitäisi elää ja ajatella. Miten he kehtaavat? Tämä kirja kertoo näistä pomottajista ja päällepäsmäreistä, jotka tietävät omasta mielestään aina muita paremmin. He huumautuvat omasta vallastaan ja käyttävät sitä vaarallisella tavalla väärin. He ovat autoritaareja, jotka tekevät toisten elämästä kurjaa. Tämä kirja tarjoaa lukuisia varoittavia esimerkkejä siitä, mitä tapahtuu, kun heidät päästetään valtaan.

Valo tunnelin päässä on heikentynyt. Kirjaa viimeistellessä Venäjän Vladimir Putin hyökkäsi Ukrainaan ja Yhdysvalloissa monet poliitikot alkoivat rajoittaa naisten oikeutta aborttiin. Autoritaarin vahtivalta katseelta ei välttyä demokratioissakaan.

Helsingissä 6.5.2022

Ari Turunen

SISÄLLYS

SAATTEEKSI	5
PIENI HALLINTOSANASTO	8
JOHDANTO – AUTORITAARIT JA HEIDÄN SEURAAJANSA	11
1. KOHTUUTTOMUUS – MITEN MINUSTA TULI ALLERGINEN MUIDEN MIELIPITEILLE?	23
Turkin uusi sulttaani	28
Riikinkukkotanssin mestari	32
Säälimätön silmälääkäri	36
Dopamiinikoukussa	40
2. AGGRESSIIVISUUS – ”ON PAREMPI ELÄÄ PÄIVÄ LEIJONANA KUIN SATA VUOTTA LAMPAANA.”	45
Presidentti, joka kutsui itseään rankaisijaksi	50
Hyvä vihollinen	53
Autoritaari aloittaa jo hiekkalaatikolla	58
Autoritaarien väkivaltaiset sankarit	65
3. NÖYRYYTTÄMINEN – LUULETKO OLEVASI FIKSUMPI KUIN MUUT?	69
Julkinen arvonalennus	73
On mukavaa olla arvaamaton	81
Illallinen Stalinin kanssa	84
Nöyryyttävä ”nero”	86
4. IMPULSIIVISUUS – IDEOITA ITSEVALTAISESSA PÄÄSSÄ	89
Hruštšov ja Mao – kuin kaksi marjaa	95
Karpaattien nero Nicolae Ceaușescu	99
Maaninen uudistaja Kemal Atatürk	102
Georgian arvaamattomat poliitikot	106
Adrenaliinia aamiaismuroissa	112

5. KYYLÄÄMINEN – KAIKKEEN PUUTTUVAT PÄÄLLEPÄSMÄRIT	115
Väärin pukeuduttu	121
Säätäjäkuningas ja nuottien määrä	125
Väärin sävelletty, esitetty ja kirjoitettu	129
6. VIRHEETTÖMYYS – AINA OIKEASSA	137
Erehtymätön Israelin pääministeri	141
Virheetön tekee virheen	143
Uuvuttava Hugo Chávez	146
Oikeassa olemisen taito	149
Lakia noudatettu, ei virheitä	152
Kaikki keskustelu on turhaa	154
7. OPASTAMINEN – VÄÄRÄNLAISEN AJATTELUN KORJAAMISEN JALO TAITO	163
Autoritaarit virusta torjumassa	169
Rukoillaan	172
Ihmetippoja, viinaa ja klorokiinia	175
Recep Tayyip Erdoğan ja ihmeellinen ohjauskorko	182
Valtionpäämiehet kielitieteilijöinä	185
8. TILUSTEN TARKASTAMINEN – OMAHYVÄISET ISÄHAHMOT	189
Nainen vaietkoon	196
Ylevät kasvot peilissä	198
Emomalii Rahmon ja imartelun taito	202
PÄÄTÄNTÖ: KAIKKI PAHA LOPPUU AIKANAAN – MAAILMA ILMAN POMOTTAJIA?	211
KIRJALLISUUS	225
KIIITOKSET	247

PIENI HALLINTOSANASTO

Autokraatti

Kreikan sanasta *autokratēs*, hallita yksin ja itseksseen. Yksinvaltiias. Alun perin tarkoittanut sotilaskomentajaa (*stratēgós autokrátōr*), joka oli saanut itsenäisen päätäntävällän ilman, että hänen täytyisi keskustella kansankouksen kanssa. Myöhemmin alkanut tarkoittaa rajoittamatonta itsevaltiutta ja henkilöä, joka vaatii muita tottelemaan häntä. 1800-luvulla sanalla alettiin viitata Venäjän tsaareihin ja Napoleoniin.

Autoritaari

Latinan sanasta *auctor*, mestari, opettaja, uskottava kirjoittaja ja johtaja. Tarkoittaa henkilöä, joka rajattomalla määräysvallallaan tai puolueensa vallalla rajoittaa toisten vapautta. Keisari Octavianus otti käyttöön nimen Augustus, joka tarkoittaa kasvavaa vaikutusvaltaa (*aug*) ja suurenmoista. Keskiajan ranskassa *autorité*, *auctorité*, arvovaltaisuus, oikeus ja lupa.

Despootti

Kreikan sanasta *despótēs*, isäntä, kodin herra (*dems-pota*). Mestari, johtaja. Arvonimi, jota käytettiin Bysantissa 1100-luvulta alkaen keisarin pojasta. Pidäkkeetön itsevaltiias. Sanasta tuli hyvin kielteinen Ranskan vallankumouksen aikana, kun sillä alettiin viitata kuningas Ludvig XVI:n persoonaan.

Diktaattori

Latinan sanasta *dictātor*, sanelija. Antiikin Rooman sotilaskomentaja, jolle Rooman senaatti antoi sodan aikana lähes rajoittamattoman vallan. Diktaattorin pesti oli ainoastaan määräaikainen ja tarkoitettu hätätilanteisiin. Taistelutilanteessa oletettiin, että diktaattorilla oli päässään kaikki tieto, jonka avulla hän pystyi tekemään päätöksiä nopeasti. Nykyaikana kyllä tekee organisaatioissa samaa kuin diktaattori. Hän haluaa kontrolloida kaikkea, tietää kaiken ja osallistua työntekijän kaikkiin mahdollisiin asioihin.

Patriarkka

Kreikan sanasta *patriarkhēs*, perheen pää. Sanasta *pater* (isä) ja *arkhein* (hallita). 1600-luvulla patriarkaatilla viitattiin maan (*patria*) hallitsijajoukkoon, joka koostui vaikutusvaltaisista ja kokeneista miehistä. Venäjän ortodoksisen kirkon patriarkan Kirillin nimi tarkoittaa mestarillista ja tulee kreikan sanasta *kýrillos*.

Tyranni

Kreikan sanasta *tyrannos*, kaupunkivaltion hallitsija. Antiikin Kreikan kaupunkivaltioita oli lukuisia, ja niissä oli erilaisia hallintomuotoja, kuten tyrannia, oligarkia, aristokratia tai demokratia. Tyranni taisteli kuninkaita vastaan ja pääsi valtaan esimerkiksi vaikutusvaltaisen sisäpiirin avulla. Kreikan tyranneilla oli populistisia piirteitä, ja he eivät olleet demokraattisesti valittuja.

Asuuko naapurissasi autoritaari? Vladimir Putinin johtama Venäjä tipahti vuonna 2022 Toimittajat ilman rajoja -järjestön sananvapausindeksissä sijalle 155. Vertailussa oli 180 maata. Jopa Libyassa ja Zimbabwessa sananvapauden tila oli parempi kuin Venäjällä. Vladimir tarkoittaa venäjäksi "maailman valtiasta". Vuonna 2012 Venäjän ortodoksisen kirkon patriarkka Kirill totesi, että Putinin tapa hallita oli Jumalan ihme.

JOHDANTO

Autoritaarit ja heidän seuraajansa

Vuonna 2014 ukrainalaiset halusivat eroon itsevaltaisesta presidentistään Viktor Janukovytsista ja onnistuivatkin siinä. Tämä ei kuitenkaan sopinut Vladimir Putinille, joka miehitti nopeasti Krimin niemimaan. Tämä oli selkeä osoitus siitä, kuinka paljon Putinin tapainen diktaattori pelkää vallankumouksia.

Janukovyts oli Putinin kaveri. Hän eleli yllollisesti ja antoi julkisuuteen kummallisia lausuntoja. Hänen mielestään Stalinin hallinnon aiheuttamaa Ukrainan nälänhätää vuosina 1932–1933 ei pitänyt kutsua kansanmurhaksi. Hän passitti kaksi entistä liittolaistaan ja poliittista vastustajaansa – Julija Tymošenkön ja Juri Lutsenkön – vuosiksi vankilaan ”vallan väärinkäytöksistä”.

Janukovytsin paettua Venäjälle vuonna 2014 hän antoi lausunnon, jossa syytti Ukrainan uutta hallitusta ”fasisteiksi”. Viktor Janukovytsilla oli suomalaisen Honkarakenteen rakentama ylellinen huvila, jossa oli yksityinen eläintarha. Häntä syytettiin valtiolle kuuluvien 70 miljardin dollarin kavaltamisesta.

Mitä kauemmas historiassa mennään, sitä vähemmän kauhistellaan despoottisten hallitsijoiden tekoja ja sitä enemmän ihastellaan heidän